

Namba ya Upimaji ya Mwanafunzi.....

**JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
UPIMAJI WA KITAIFA WA KIDATO CHA PILI**

021

KISWAHILI

Muda: 2:30

Mwaka: 2023

Maelekezo

1. Karatasi hii ina sehemu A, B na C zenye jumla ya maswali **kumi (10)**.
2. Jibu maswali yote kwenye nafasi ulizopewa.
3. Sehemu A na C zina alama **kumi na tano (15)** kila moja na sehemu B ina alama **sabini (70)**.
4. Zingatia maelekezo ya **kila sehemu** na ya **kila swali**.
5. Majibu yote yaandikwe kwa kalamu yenye wino wa **bluu** au **mweusi**.
6. Vifaa vyote vya mawasiliano visivyoruhusiwa **havitakiwi** katika chumba cha upimaji.
7. Andika **Namba yako ya Upimaji** katika kila ukurasa sehemu ya juu upande wa kulia.

KWA MATUMIZI YA MPIMAJI TU		
NAMBA YA SWALI	ALAMA	SAHIHI YA MPIMAJI
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
JUMLA		
SAHIHI YA MHAKIKI		

SEHEMU A (Alama 15)

Jibu maswali **yote** katika sehemu hii.

1. Katika vipengele (i) hadi (x), chagua herufi ya jibu sahihi kisha andika herufi ya jibu hilo katika kisanduku ulichopewa.
- (i) Ni methali ipi inayofanana na methali inayosema, “Mtaka cha uvunguni sharti ainame”?
- A Ujanja mwingi mbele giza.
B Mjumbe hauawi.
C Akili nyingi huondoa maarifa.
D Atangae sana na jua hujua.
- (ii) Bainisha ubora wa kuhifadhi kazi za fasihi kwa kutumia njia ya picha na vinasa sauti.
- A Fanani na hadhira huonana ana kwa ana.
B Wasanii huonekana dhahiri.
C Huwa na gharama ya kumiliki.
D Huweza kupotea na kutopatikana tena.
- (iii) Mwalimu aliwaagiza wanafunzi wawili wajibizane kishairi mbele ya wenzao darasani. Ni kipera kipi kinawakilisha walichofanya wanafunzi hao?
- A Ngonjera B Majigambo
C Kichekesho D Igizo
- (iv) Sentensi ipi kati ya zifuatazo imeundwa kwa kitenzi kishirikishi?
- A Tanzania ilikuwa inapendeza toka zamani.
B Watoto wanalima shamba dogo sana.
C Watu wa mjini si wengi kama wa vijijini.
D Mto mdogo umejaa majani mengi.
- (v) Sauti ya lugha inayotamkwa bila kuwapo na kizuizi chochote kwenye mkondo wa hewa huitwaje?
- A Silabu B Irabu
C Konsonanti D Mkazo
- (vi) Mojawapo ya alama za uandishi ni nukta. Kazi ya alama hiyo ni ipi katika sentensi?
- A Kukariri au kurudia maneno yaliyosemwa.
B Kuonesha sentensi imefikia mwisho na imekamilika.
C Kubainisha sehemu mbili za sentensi zilizo kinyume.
D Kuashiria maneno yaliyo kwenye orodha.

Namba ya Upimaji ya Mwanafunzi.....

(vii) Mwalimu aliwataka wanafunzi kuchambua neno “**anacheza**” na kuonesha viambishi vyake. Uchambuzi upi unaonesha mpangilio sahihi wa viambishi?

- A Kiambishi awali ni **a-**, **-na-** na kiambishi tamati ni **-a**
- B Kiambishi awali ni **-a** na kiambishi tamati ni **-na-**
- C Kiambishi awali ni **-na-** na tamati ni **a-**
- D Kiambishi awali ni **-na-** na **-chez-** na tamati ni **a-**

(viii) Kisawe cha neno “jokofu” ni kipi kati ya hivi?

- A Jiko B Tanuru
- C Friji D Stovu

(ix) Aina ipi ya kamusi hutumia lugha mbili?

- A Wahidiya B Thaniya
- C Mahuluti D Rubaia

(x) Maelezo yapi yanafafanua kwa usahihi dhana ya mofimu?

- A Kipashio kinachojitosheleza kileksika au kisarufi.
- B Kipashio kinachojitosheleza kimuundo au kileksika.
- C Kipashio kinachojitosheleza kimuundo au kisarufi.
- D Kipashio kinachounda msamiati au maneno.

2. Oanisha maana za tanzu za fasihi simulizi zilizopo katika **Orodha A** na tanzu husika kutoka **Orodha B**, kisha andika herufi ya jibu sahihi katika kisanduku ulichopewa.

Orodha A	Orodha B
(i) Tungo yenye mpangilio mzuri wa silabi na lugha ya mkato.	A Majigambo
(ii) Tungo zenye muundo wa mashairi ya kimapokeo.	B Ngonjera
(iii) Maigizo yanayohusu mambo mbalimbali ya kishujaa.	C Tenzi
(iv) Tungo zenye mpangilio wa silabi zinazolingana kwa kila mstari.	D Ushairi
(v) Mpangilio wa maneno unaoambatana na utendaji wa wahusika.	E Nyimbo
	F Maigizo
	G Utani

Majibu

Orodha A	(i)	(ii)	(iii)	(iv)	(v)
Orodha B					

Namba ya Upimaji ya Mwanafunzi.....

SEHEMU B (Alama 70)

Jibu maswali **yote** katika sehemu hii.

3. Soma kifungu cha habari kifuatacho kisha jibu maswali yanayofuata:

Ulimwengu ni sawa na kitabu kikubwa ambacho juu ya ukubwa wote kurasa zake ni mbili, nazo ni furaha na huzuni. Mwanadamu katika safari yake ya maisha hapa duniani, **hana budi** kusoma kurasa zote mbili. Kwa mujibu wa maumbile, kila mwanadamu angependelea sana kudumu na ukurasa wa furaha, lakini matarajio haya hayapati kuwatokea waombaji. Badala yake huletewa kurasa hizo mbili kwa zamu. Ni dhahiri kwamba sisi sote tunajua kwamba kurasa hizi hazikwepeki na hatuna budi tuzisome.

Kama tulivyokuwa na majaliwa ya namna mbalimbali, **imedhihirika** kwamba kuna wengine wamejaliwa kusoma ukurasa wa furaha kwa muda mrefu kuliko kusoma wa huzuni. Pia kuna wale ambao kujaliwa kwao kumewafungulia ukurasa ule wa pili wa kusoma kwa muda mrefu zaidi kuliko wa kwanza. Tena, hapana shaka kwamba wapo waliojaliwa kupata huku na huku, sawasawa. Hivyo kila mmoja hana budi kuonja kurasa zote mbili.

Endapo kungetokea nafasi ya kuchagua ukurasa uupendao kusoma, bila shaka kila mmoja wetu angechagua ukurasa wa furaha. Lakini uchaguzi huu usingekuwa na tija kwa sababu watu wa kundi hili wangejua kwamba duniani kuna furaha tu na hakuna ambaye angeweza **kuwarudi** wanapofanya kufuru. Aidha, wasingewafikiria wenzao wenye huzuni na kuwafariji. Vilevile kama mmojawapo angekosea akachagua huzuni tu, pia angejihisi kuwa ni mnyonge sana katika jamii kwa sababu yeye angeishi maisha **yaliyogubikwa** na huzuni tu, wala furaha isingepata nafasi katika maisha yake.

Hali kama hii ingeleta watu kubaguana na kutosaidiana **asilani**, kusingekuwa na watu **rahimu**. Kwani, mwenye furaha angehisi nini mpaka amsaidie mwenye huzuni? Furaha na huzuni vinashabihiana katika maisha ya binadamu, utajiona una huzuni kwa sababu huna furaha, hivyo hivyo kwa mwenye furaha. Kauli mbiu ni kwamba “furaha na huzuni ni sehemu ya maisha” kubali matokeo ya hali ya maisha inayojitokeza.

Maswali

(a) Andika kichwa cha habari kinachofaa kwa habari uliyosoma kisichozidi maneno matano.....
.....

(b) Kwa nini mwandishi anasisitiza umuhimu wa kila mmoja kusoma kurasa zote mbili za kitabu?.....
.....

(c) Eleza maana ya maneno kama yalivyotumika katika kifungu cha habari ulichosoma.

(i) Hana budi.....
.....
.....

(ii) Imedhihirika.....
.....
.....

(iii) Yaliyogubikwa.....
.....
.....

(iv) Asilani.....
.....
.....

(v) Kuwarudi.....
.....
.....

(d) Andika funzo unalopata katika habari hii.

.....
.....
.....
.....

4. Tunga sentensi kwa kutumia maneno yaliyokolezwa ili kuwakilisha aina husika za maneno:

Mfano: **Jana usiku** litumike kama kielezi.

Sentensi: Wote wawili waliondoka **jana usiku**.

(a) **Mimi** litumike kama kiwakilishi.

.....
.....

(b) **Letu** litumike kama kivumishi.

.....
.....

(c) **Tutaendelea** litumike kama kitenzi kisaidizi.

.....
.....

(d) **Na** litumike kama kiunganishi.

.....
.....

(e) **Upendo** litumike kama nomino dhahania.

.....
.....

Namba ya Upimaji ya Mwanafunzi.....

5. Fafanua hatua tano za kuzingatia ili kupata maana ya neno katika kamusi.

- (a)
- (b)
- (c)
- (d)
- (e)

6. Kwa kutoa hoja tano, eleza umuhimu wa kutumia lugha fasaha katika jamii.

- (a)
- (b)
- (c)
- (d)

Namba ya Upimaji ya Mwanafunzi.....

(e)
.....
.....

7. Eleza mambo makuu matano yanayotakiwa kuzingatiwa na mzungumzaji katika kuteua maneno na miundo ya tungo.

(a)
.....
.....

(b)
.....
.....

(c)
.....
.....

(d)
.....
.....

(e)
.....
.....

8. Eleza faida mbili na hasara tatu za kuhifadhi kazi za fasihi simulizi katika maandishi.

(a) Faida

(i)
.....
.....

(ii)
.....
.....

Namba ya Upimaji ya Mwanafunzi.....

(b) Hasara

(i)
.....
.....

(ii)
.....
.....

(iii).....
.....
.....

9. Kwa kutoa hoja tano, eleza umuhimu wa wahusika katika kazi ya fasihi.

(a)
.....
.....

(b)
.....
.....

(c)
.....
.....

(d)
.....
.....

(e)
.....
.....

Namba ya Upimaji ya Mwanafunzi.....

A series of horizontal dotted lines for writing.